

TARTALOM

▪ Kislábnym eset-tanulmányok, jó példák

-*Hogyan élnek kis karbon-lábnymon az Egyesült Királyságban?*

▪ Klímabarát tippek

-*Kertészkedés szárazságban*

▪ EnergiaKözösségek hírek

-*Önkéntes klíma-koordinátorokat keres a GreenDependent!*

▪ Klímahírek itthon

-*A kendertermesztés lehet Magyarország jövője*

-*Tényleg zöld a zöldáram?*

▪ Kapcsolódó rendezvények

-*Komposztálás Ünnepe*

-*Szabadságot a vetőmagoknak!*

▪ Klímahírek külföldről

-*A várnál gyorsabban olvad a sarki jégtakaró*

-*Veteményezhet a háza elé a GYES-en lévő apuka*

▪ Olvasnivaló

-*Sári és Nemszeméte*

▪ Klímabarát termékek és szolgáltatások

-*Kipróbáltuk és jól működik: komposztáló kas*

▪ Érdekes honlapok és néznivaló

-*A „freegan” életmód*

-*Borsodi biofalu*

Karbon-lábnym semlegesítés

– de hogyan?

Kép forrása: www.theconvergingworld.org

Eldönteni, hogy valamely termék vagy szolgáltatás “zöld” vagy környezetbarát sosem egyszerű kérdés ahogy azt már többször bemutattuk különböző kérdéseken keresztül “ a zöld viszonylag ritkán fehér vagy fekete “ sorozatunkban (ld. [9.](#), [10.](#), [11.](#) és [14.](#) *Kislábnym hírlevelek*). Így van ez karbon-lábnymunk semlegesítésével kapcsolatban is, amely a globális klímaváltozással kapcsolatos általános tudás és érzékenység növekedésével egyre inkább előtérbe kerülő kérdés.

Ha megismertük, kiszámoltuk és amennyire tudtuk saját erőnkől csökkentettük is karbon-lábnymunk, gyakran felmerül a kérdés, hogy hogyan tovább? Hogyan semlegesítsük elkerülhetetlenül is meglévő kibocsátásunkat?

Többféle lehetőségünk is van, sőt, azt is eldönthetjük, hogy a semlegesítést hivatalossá is szeretnénk-e tenni, azaz a kvótát töröltetjük egy hivatalosan is erre felhatalmazott szervezet segítségével a nemzetközi szinten rendelkezésre álló kvóták közül.

Mit érdemes átgondolni mielőtt semlegesítésbe fogunk?

Semlegesítés faültetéssel – fák ültetésének számos haszna van, főként ha őshonos fákat ültetünk. Az őshonos fák gondozása is klímabarátabb (pl.: mivel alkalmazkodtak a helyi klímához, kevesebb locsolást igényelnek és jobban bírják a kártevők támadásait is), valamint segítik a helyi biodiverzitás megőrzését is. A fák stabilizálják a talajt, megkötik a vizet, élőhelyül szolgálnak, valamint megújuló tüzelő- és építőanyagforrások is. Ha gyümölcsfákat ültetünk, hozzájárulunk a helyi élelmiszertermeléshez is. Mivel egy adott mennyiségű kibocsátás semlegesítéséhez szükséges fák számának kiszámításakor általában azt veszik figyelembe, hogy mennyi a fák várható életkora, és egész életük során mennyi CO₂-t kötnek meg, fontos, hogy ha nem mi ültetjük a fákat, felelős szervezetet válasszunk, aki gondozásukra is figyelmet fordít.

Továbbá, ez azt a kérdést is felveti, hogy a most kibocsátott CO₂ megkötése csak 20-25 év múlva lesz teljesen semlegesítve, viszont erre „most” lenne szükség!

Kibocsátás megváltás pénzzel – nézzünk utána jól, hogy mit támogatunk pénzünkkel,

hogy ténylegesen jelentkezzen a semlegesítés, azaz valahol pénzbeli támogatásunk eredményeként csökkenjen a kibocsátás, vagy CO₂ megkötés történjen. Egyre több szervezet hirdeti ilyen jellegű szolgáltatást, és különböző projekteket, programokat indítanak el a kibocsátásra szánt pénzüsszeg segítségével: pl. megújuló energia hasznosítását ösztönzik szélenergia, napkollektor építésével gyakran olyan régiókban, ahol az emberek eddig nem jutottak energiához.

Végül, ne feledjük, az, hogy módunkban áll fizetni kibocsátásainkért, nem jogosít fel minket arra, hogy bármennyit kibocsássunk! *A Szerkesztő, Vadovics Edina és a Kislábnym hírlevél csapata*

További információk:

Kibocsátás megváltás és fenntartható energia projektek támogatása itthon (például): Hárskúti Megújuló Energia Központ, Karbonbolt Közhasznú Nonprofit Kft. (ld. [42. hírlevél](#)), CO2NTRA
Külföldi jó példák: [The Converging World](#) (ld. [28. hírlevél](#)), [Concern Universal](#)

A Kislábnym programban őshonos gyümölcsfákat ültetünk rendezvényeink CO₂ kibocsátásának semlegesítése érdekében. Bár odafigyeltünk arra, hogy olyan helyre kerüljenek, ahol gondozni fogják őket, úgy számoltunk, hogy már életük 1. évében semlegesítsék a program kibocsátásait.

Hogyan élnek kis karbon-lábnymon az Egyesült Királyságban?

Pár évvel korábban, 2008-ban, az Oxfam versenyt hirdetett, hogy megtalálja a 3 legkisebb karbon-lábnymú háztartást az Egyesült Királyságban. A szervezők nagy meglepetésére a 3 nyertes mindegyike egyben Karbon Kibocsátást Korlátozó Akciócsoport (*Carbon Rationing Action Group* vagy CRAG) tagja¹. A CRAG-ek kis, 10-15 főből álló közösségek, amelyek tagjai hisznek abban, hogy amellyel, hogy nyomást gyakorolunk a kormányzatra és a vállalatokra a környezettudatosabb és klímabarátabb élet megvalósítása érdekében, saját magunknak is felelősséget kell vállalnunk, azaz nyomon kell követnünk és aktívan csökkentenünk karbon-lábnymunkat. Egy átlag angol karbon-lábnyma 2008-ban 8,7 tonna volt, míg a **fenntartható 1 és 2 tonna CO₂ / fő / év között lenne**. A CRAG tagok célja, hogy fokozatosan erre a szintre csökkentsék lábnyomukat, és a 3 nyertes pályázónak ez nagyrészt sikerült is. Nézzük meg tehát, milyen az élete a 3 legkisebb karbon-lábnymon élő angolnak?

1. helyezet: John Cossham, 0,45 tonna CO₂ / év²

John Yorkban, egy észak-angliai városban él feleségével és 9, valamint 11 éves fiaival. Kis lábnyomát nagyrészt két alacsony kibocsátású fűtélésű kazánjuknak köszönhetik, amelyhez a fát John utánfutós kerékpárral gyűjti. A fa, amelyet összegyűjt egyébként kidobásra kerülne. John becslése szerint évente kb. 6 tonna fát tüzelnek el (kb. 1 nagy fa) – ezzel fűtenek, biztosítják a háztartási melegvizet, és főzésre is nagyrészt ezt használják.

Valamennyi gázt is használnak: melegvíz előállítására, és kb. hetente egyszer főzésre. A család zöld energiát használ világításra és 2 számítógépük működtetésére. Autójuk nincs, és John soha nem repül, helyette kerékpározik és a közösségi közlekedést használja.

Kertjükben van komposzt toalett is, amelyet azonban igazán rendszeresen csak John használ, a család többi tagja általában az angol WC-t (☺) részesíti előnyben.

3. helyezett: Kat Jones, 2,2 tonna CO₂ / év

Kat sorházban lakik Glasgowban. Annak ellenére, hogy lábnyoma kb. negyede az átlagos brit lábnyomnak, élete nem igazán különbözik egy átlagos városlakótól.

A család nagyon spórolósan használja a központi fűtést: csak 2 radiátort kapcsolnak be, inkább több takaróba burkolózva alszanak ahelyett, hogy feleslegesen fűtenék a hálószobákat. Ennek ellenére a család fő tartózkodási helye kellemesen meleg, minden huzatot hatékonyan megszüntettek, a mennyezetet szigetelték.

Az áramszámla csökkentésében Kat szerint nagyon nagy szerepet játszottak az ún. **okos mérők**, amelyek segítségével mindig látták, hogy mennyit fogyasztanak. A fogyasztás csökkentése érdekében például a héjában sült burgonyát már nem a sütőben, hanem a mikróban készítik. [Szerk. megjegyzése: ez más szempontok alapján nem feltétlen jó döntés...]

A családi autót 18 hónapja eladták, és egyáltalán nem hiányolják. Autózás helyett sokat kerékpároznak. Évente egyszer repülnek Svájcba, hogy Kat³ svájci férjének családját meglátogassák – emiatt lett Kat csak 3. a versenyben...

Általános tanulság, hogy karbon-lábnymunk úgy csökkenthető leghatékonyabban, ha **egyáltalán nem, vagy csak nagyon keveset repülünk és autózunk**, valamint hatékonyan, és megújuló energiát (ide értve a fenntartható forrásból származó fát is) minél nagyobb arányban használva fűtünk.

És vajon mi a helyzet Magyarországon?

Karbon-lábnymmal kapcsolatos versenyt a GreenDependent Egyesület hirdetett, 2010-ben **Nagycsalád – kis lábnyom**, majd 2011-ben **Kislábnym** néven. Bár a verseny célja nem a legkisebb karbon-lábnymú háztartások megtalálása volt, hanem az, hogy mindenki megismerje, majd lépésről lépésre csökkentse karbon-lábnymát, mégis számos kis lábnyomú családdal találkoztunk.

2010-ben az egyik legkisebb lábnyomú család a Laurán család volt, ahol a 7 tagú család tagjainak lábnyoma **0,8 tonna CO₂ /év** (szemben az átlag magyar 5,03 tonna / fő / évvel). A Laurán család jól szigetelt, cserépkályhás kertes családi házban él. A fa mellett kondenzációs gázkazánnal fűtenek. Nekik sincs autójuk, sokat kerékpároznak, stoppolnak, és aktívan használják a közösségi közlekedés eszközeit. Bár autót nagyon ritkán kérnek kölcsön (évente pár alkalommal), lábnyomuk 10%-kát mégis az autózás teszi ki.

2011-ben **karbon-kalkulátorunk** a direkt energiahasználat mellett már az étkezési szokásokat is figyelembe tudta venni a lábnyom számításakor. A Kislábnym versenyben legjobban szereplő 30 háztartás közül **10-nek volt karbon-lábnyma 2 tonna CO₂ / fő / év kibocsátás alatt (azaz mondható fenntarthatónak), a legkisebb lábnyom pedig a 0,99 tonna CO₂ / év volt.**⁴

A kislábnymos életmódot megvalósító személyekről, háztartásokról mindig szívesen hírt adunk, praktikáikat, tanácsaikat szívesen megosztjuk, hogy mások is alkalmazhassák őket.

Várjuk szerkesztőségünkben azok jelentkezését, akik karbon-kalkulátorunk segítségével lábnyomukat kiszámolták, és háztartásukban az 1 főre eső érték 1 tonna CO₂ / év alatt van!

¹ A CRAG-ekről bővebben a Kislábnym program kiadványaiban lehet olvasni (*Klímabarát háztartásoktól a klímabarát közösségekig* vagy *Klímabarát háztartások*, mindkettő letölthető: <http://www.kislabnyom.hu/letoltheto-anyagok>) vagy angolul a <http://www.fownhopecrag.org.uk> oldalon.

² Az Oxfam által meghirdetett verseny során a direkt kibocsátásokat vették figyelembe, azaz a háztartásban használt energia, az utazás és repülés során keletkezett CO₂ mennyiségét.

³ A cikk forrása: http://www.theecologist.org/how_to_make_a_difference/climate_change_and_energy/360287/setting_up_a_group_to_cut_carbon_together.html

⁴ A háztartásokról és karbon-lábnymokról bővebben a Kislábnym projektbemutató kiadvány esettanulmányokkal a kislábnymos életmódról c. kiadványban (letölthető: <http://www.kislabnyom.hu/letoltheto-anyagok>) vagy a Kislábnym hírlevél korábbi számaiban lehet olvasni.

Kertészkedés szárazságban

Idén különösen száraz volt Magyarországon, és számos más országban is a nyár. A klímaváltozáshoz is kapcsolható változás következményei sokfelé éreztetik hatásukat, így a kertészkedés szerelmesei is kénytelenek elgondolkozni arról, vajon a jövőben milyen módszereket alkalmazhatnának, melyekkel szárazabb időjárás mellett is meg tudják termelni mindennapi zöldségeiket.

Az alábbiakban található néhány összegyűjtött ötlet és javaslat, amelyekkel szárazság idején is sikerrel művelhetjük földünket.

A megfelelő termőföld kialakítása

Segítsünk a földnek, hogy el tudja viselni a szárazságot! **Keverjük a talajba sok komposztot**, hiszen a humuszanyagok javítják a talaj szerkezetét, s kiemelkedő vízmegkötő hatásuk révén pozitívan befolyásolják a talaj vízháztartását, valamint segítik, hogy a növények mélyebbre tudják növeszteni gyökereiket.

Ezek az intézkedések azonban kevésbé hatékonyak, ha nem teszünk valamit a párolgás csökkentése és a vízfolyás megakadályozása érdekében! **Takarjuk tehát vastagon a talajfelszínt**, s így a fenti problémák elkerülése mellett a gyomokat is távol tartjuk, melyek elvonják a vizet és a tápanyagot haszonnövényeinktől. A takarás vagy mulcsozás történhet

fakéreggel, szalmával, komposztal, levágott fűvel, újságpapírral, összetépett levelekkel. (A talajtakarásról ld. még hírlevelünk [41. számában](#) az *Olvasni- és nézni való rovat* filmajánlóját.)

Az ágyások célszerű kialakítása

Ágyásainkat a **kert árnyékosabb részére helyezzük**, kerítés, fa vagy házfal szomszédságába. Emellett ajánlatos a **zöldségeket nem sorokba rendezve, hanem úgymond blokkosítva ültetni**, hogy egymásnak is árnyékot tudjanak nyújtani.

A veteményes praktikus kialakítása után a zöldségek telepítésekor részesítsük előnyben a **bőtermő fajtákat** (paradicsom, cukkini, zöldbab, stb.), s ügyeljünk arra is, hogy **csoportosítsuk a hasonló vízigényű növényeket**: telepítsük őket egymás mellé.

Fontos szempont az is, hogy **takarékoskodjunk a hellyel és a vízzel**, azaz annyi növényt vessünk el, amennyit biztosan fel tudunk nevelni és el tudunk fogyasztani, illetőleg ha csak nem abszolút kedvenceink, kerüljük a hely- és vízigényes fajtákat (pl. karfiol, brokkoli).

Növénytársítással könnyebb a kertművelés

A növények olyan sajátos anyagokat is tartalmaznak (például illatanyagok), amelyekkel hatással lehetnek egymásra és környezetükre, továbbá az egyes növények különbözőképpen hasznosítják a talaj tápanyagkészletét, más-más talajbaktériummal működnek együtt.

Emiatt bizonyos növények **lehetnek egymás kedvező hatású társnövényei**, riaszthatják a szomszéd növények kártevőit, vagy szomszédaik számára hasznos tápanyagokat köthetnek meg, ezért ültessük úgy őket, hogy pozitív hatással lehessenek egymásra (ld. pl. a kukorica-futóbab-sütőtök hármasa). Itt olvashatunk arról, hogy [mit mi mellé érdemes ültetni](#).

Amikor a növénynek vízre van szüksége...

Ha **a forróbb napok előtt ültetjük** a növényeket, lesz idejük kifejleszteni gyökérrendszerüket, mely lehetővé teszi számukra hogy túléljék a nyári szárazságot. Ültetés után **mély öntözéssel** ösztönözzük növényeinket, hogy minél mélyebbre növezzék gyökérzetüket, ahonnan nagyobb biztonsággal juthatnak vízhez.

Időnként szükséges lehet locsolni a növényeket, ehhez létesítsünk **csepegtető öntözőrendszert**, amellyel akár 50%-al csökkenthetjük vízfogyasztásunkat a hagyományos öntözési technikákhoz képest. Továbbá, a megfelelően takart/mulcsozott talaj tovább bírja vízutánpótlás nélkül.

Szintén segítheti a vízhasználat csökkentését, ha tudjuk, hogy zöldségeinknek **mely fejlődési szakaszukban van feltétlenül szükségük vízre**, hiszen ha ilyenkor elegendő mennyiségben jutnak hozzá, máskor kevesebb vizet igényelnek. Sok zöldségfajtánál ilyen kritikus szakasz a virágzás és a termés kötődés időszaka.

Válasszunk szárazságtűrő fajtákat!

Körültekintéssel válasszuk ki, mely növények tűrik jól a forróságot és szárazságot. Ilyeneket találunk az alábbi listában. Érdemes kísérletezni velük, akkor is, ha eddig nem is hallottunk róluk.

- fügekaktusz,
- spárga (ha már megtelepedett),
- okra,
- szárazságtűrő kukoricafajták,
- paprika,
- amaránt vagy disznóparéj,
- rebarbara (ha már megtelepedett),
- csicsóka,
- örmény uborka,
- ezüstmagvú tök (zöldcsíkos sütőtök),
- szárazságtűrő hüvelyesek: csicszeriborsó és különböző babfajták,
- fűszernövények: zsálya, oregánó, kakukkfű, levendula, rozmaring,
- mángold,
- sárgadinnye,
- "ananász" paradicsom,

Szóba jöhetnek még a **rövid tenyészidejű fajták**, amik hamar beérnek, illetve a **miniatűr fajták** is, amelyeknek kevesebb vízre van szükségük a termés növesztéséhez, mint nagyobb méretű társaiknak.

Örömmel várjuk Olvasóink tapasztalatait is azzal kapcsolatban, hogy hogyan bírkóznak meg a szárazsággal a veteményeskertben!

Forrás: <http://www.treehugger.com/lawn-garden/how-to-have-bountiful-water-saving-garden-time-drought.html>;

Önkéntes klíma-koordinátorokat keresünk!

Önkéntes klíma-koordinátorokat keresünk EnergiaKözösségek programunk 2. fordulójának lebonyolításához 2012. október 10. és 2013. május 31. között.

A részletes kiírás és a jelentkezési lap [innen letölthető](#).

Jelentkezés módja: a kitöltött jelentkezési lapokat elektronikus formában várjuk a [vera \[@\] greendependent.org](mailto:vera@greendependent.org) címre.

Jelentkezési határidő: **2012. október 10.**

Miért jó klíma-koordinátornak lenni?

- A koordinátorok két képzés során értékes szakmai (elsősorban háztartási energia-megtakarítással kapcsolatos) és csoportszervezési információkat és tippeket

szerezhetnek háttér kiadványokkal együtt;

- A koordinátorok oklevelet kapnak a képzések elvégzéséről, valamint a GreenDependent munkatársai folyamatos szakmai támogatást biztosítanak számukra;
- Az egész versenyt teljesítő közösségek koordinátorait megajándékozunk, ezen felül a legeredményesebb koordinátorokat külön jutalmazunk. A tavalyi nyertes csapatok [az alábbi értékes és hasznos nyereményeket vihették haza](#).

A verseny sikeresen lezárt első fordulójának eredményeiről [itt lehet részletesen olvasni](#).

Sok energia-megtakarítási tipped van? Tudnál másoknak is segíteni, velük együtt energiát megtakarítani?

Jelentkezz klíma-koordinátornak!

Várjuk együttműködő önkormányzatok jelentkezését!

Az EnergiaKözösségek újfajta együttműködésre ad lehetőséget az önkormányzatok, a lakosság és helyi közösségek között.

A program egyedülálló lehetőséget biztosít a hazai önkormányzatok számára, hogy egy példamutató kezdeményezés támogatójaként tünjenek fel a nemzetközi együttműködésben, kihasználva a program minden szakmai és kommunikációs előnyét.

Az önkormányzatok számára összeállított részletes útmutató [itt olvasható](#).

Az EnergiaKözösségek programot **Budapest XIII. kerülete, Óbuda, Pécs, Romonya és Siklós** önkormányzatai már támogatják.

Kiválasztottuk a filmes pályázat nyerteseit!

Az EnergiaKözösségek projekt keretein belül rövidfilm-készítési versenyt hirdettünk meg Európa 16 országában.

A hazai mezőnyben 12 alkotó vagy alkotó csapat pályaműveit vetette össze a GreenDependent 4 tagú bíráló bizottsága, akik a filmeket az alábbi szempontok alapján értékelték:

- Szakmai megfelelés,**
- Kreativitás,** és
- Kivitelezés.**

A maximum 60 pontból a legtöbbet elért négy alkotás száll majd ringbe a fődíjért a másik 15 ország kiválasztott műveivel november elején.

Szűcs Gergely	Azt utolsó nap	54,5 pont
Gulicska Lőrinc	Choose	50,5 pont
Pálházi Ernő	Enough!	48 pont
Vásárhelyi Gabriella	An ordinary evening in ElectriCity	47 pont

A további részletek és a nyertes filmek [itt megtekinthetők](#).

Gratulálunk a nyerteseknek és további hasonló sikert kívánunk a nemzetközi fordulóban!

Az EnergiaKözösségek program támogatója:

A kendertermesztés lehet Magyarország jövője

A korábban hagyományosan kendertermesztésből élő kistérségek fejlesztésének jelentős eleme lehet, ha az építőipar újra felfedezi a kendert, mint ipari növényt – állítják tanulmányukra hivatkozva az ArchEnerg Regionális Megújuló Energetikai és Építőipari Klaszter szakértői.

A kender feldolgozásával, a kinyert rostokból hőszigetelő anyag és kenderbeton készíthető, melyek jó tűzállósági tulajdonsággal rendelkeznek, nem károsítják a természetes és nem korhad. A kenderrostból készülő szigetelőanyagok kedvező jellemzői:

- hőtani tulajdonságaik a hagyományos üveg- és kőzetgyapot hőszigeteléseknél jobbak;
- jelentősen kevesebb energia befektetése árán állíthatók elő;
- egységnyi vastagság mellett nagyobb a fajlagos hőtároló és hőcsillapító képességük;
- az egészségre nem károsak sem beépítéskor, sem a használat során.

A technológia a legkorszerűbb bio-passzívházak építése, valamint a több évtizede épült épületek hőszigetelése során kaphat jelentős szerepet.

A kender termesztése Európában néhány ezer éves múltra tekint vissza. Fénykorát a XVII. században, a vitorlás hajózás korában élte. A háború után 1970-től számos nyugat-európai országban – talán túlzott óvatosságból – tiltott volt a kendertermesztés annak ellenére, hogy az ipari kender nemesített és termesztett fajtái alacsony narkotikum, vagyis THC- (tetrahydrocannabinol) tartalommal rendelkeztek. A kender újrafelfedezése – és felismerése annak, hogy ez egy univerzális, környezetbarát nyersanyag – az 1980-as évek második felében kezdődött.

A kender építőipari felhasználása nem új ötlet, Nyugat-Európában – különösen Franciaországban – évek óta ismert a technológia. Ugyanakkor a hazai kendertermesztés- és feldolgozás számára a nyugati piacokra történő beszállítás nem lenne gazdaságilag fenntartható, a növényt sokkal ésszerűbb a termőhely 30-40 kilométeres körzetében feldolgozni és a termékeket Magyarországon felhasználni. A lefutott modellek szerint egy, a kenderkóró előzetes feldolgozását végző üzem 300 millió forintos beruházás révén 10 új, állandó munkahelyet teremt. Az itt készült építőipari alapanyagot, a rostot és a pozdorját, feldolgozó üzemek további 500-600 millió forintos beruházás mellett elkészülhetnek, további 35-40 embernek adva munkát.

Forrás: <http://www.vg.hu/vallalatok/ingatlan/a-kendertermesztes-lehet-magyarorszag-jovoje-382293> és http://www.ng.hu/Civilizacio/2012/08/kenderbol_epitoanyag

(Megint) pár nap alatt kimerült a pályázat

Látványpályázatnak titulálta a greenfo az Új Széchenyi Terv fűtési rendszerek korszerűsítését támogató alprogramját. Az utóbbi években ezt a lakossági pályázatot rendre kiírják, de a keret szinte pár nap alatt kimerül.

Idén a konstrukcióra augusztus 27-től lehetett pályázatot benyújtani 864,4 millió forintos keret erejéig. A vissza nem térítendő, utófinanszírozású támogatás kondenzációs kazán technológiát és megújuló energiát hasznosító fűtési rendszerek beszerzésére, telepítésére fordítható. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium szeptember 7-én délben felfüggesztette a pályázatot a szeptember 8-ig beérkezett pályázatok feldolgozásáig, mivel az addigi összesített igények lefedik a meghirdetett támogatási keretet. Az előzetes becslések szerint a pályázatoktól függően 1.200-2.100 között lehet majd a támogatottak száma.

A lakosságot támogató, energiatakarékosságra ösztönző, a beruházásokat és az építőipart felpörgető programhoz az ilyen pályázatoknak elegendő forrással kellene rendelkezniük és egész évben hozzáférhetőnek kellene lenniük.

Forrás: <http://www.greenfo.hu/hirek/2012/09/08/eddig-tartott-a-futeskorszerusitesi-latvany-palyazat>

Tényleg zöld a zöldáram?

Magyarországon három villamosenergia-szolgáltató is kínál úgynevezett „zöldáramot” ügyfeleinek (az ELMŰ „Zöld Tarifa”, az E.ON „Öko Tarifa” és az MVM „Zöldáram” néven kínálja termékeit). A szolgáltatások hirdetései a fogyasztók környezettudatosságára építenek, és az ökológiai lábnyom csökkentésével érvelnek.

Csanaky Lilla, az ENERGIACLUB munkatársa mércére tette ezeknek a szolgáltatásoknak a valóságát, realitását. Írásából megtudhatjuk, vajon a zöldáram tarifával tényleg környezettudatos döntést hozunk-e, vagy csak bedőlünk a szolgáltatók PR-fogásának? Reális-e Magyarországon azt várni, hogy a „zöldáram” valóban megújuló energiából származik? **Olvassunk utána, mielőtt döntenénk!**

A cikket megtaláljuk: <http://tudatosvasarlo.hu/cikk/tenyleg-zold-zoldaram>

TVE Teszt: magyar termékek szupermarketekben

A Tudatos Vásárlók Egyesülete legutóbb azt vizsgálta, hogy a szupermarketekben milyen arányban vannak jelen a Magyarországon előállítható termékek, van-e lehetőségünk magyar árut választani, vagy egyáltalán lehet-e tudni, honnan jött a termék. Tesztjük eredménye leginkább a rendszer zavarosságára mutat rá.

A cikket megtaláljuk: <http://tudatosvasarlo.hu/cikk/teszt-magyar-termekek-szupermarketekben>

Komposztálás Ünnepnapja -

felhívás iskolák, óvodák, civil szervezetek és informális közösségek részére

Időpont: 2012. október 10. (szerda)
Helyszín: országszerte több helyszínen

Idén Ti is ünnepeljétek meg a komposztálást! Pedagógusok és tanítványaik, civil szervezetek és informális közösségek (klubok, társasházak, közösségi kertek) bekapcsolódását várják a szervezők az egész ország területéről.

A komposztalji.hu honlapon sok ötletet találhat minden óvoda, iskola, civil szervezet és informális közösség, melyek segítenek abban, hogyan is fogjon neki az ünneplésnek: pl. komposztka készítés (*ld. még Termékek, szolgáltatások rovat*), befőttesüveges kísérlet, kiskerti komposzt nyílt nap szervezése.

Kategóriánként a 3 legötletesebb, legrészletesebb beszámoló beküldői szemléletformáló ajándécsomagot (pl. újrapiapír termékek, komposztos matricák, kiadványok) kapnak.

A csatlakozók mindenképp adjanak magukról előzetes tájékoztatást a **regisztrációs lap kitöltésével október 5-ig!**

További információ: HuMuSz Szövetség, Rátz Judit, 1/386-2648, judit@humusz.hu
Forrás és regisztráció: <http://humusz.hu/komposztalji/unnep2012>

Párbeszéd a fenntarthatóságért

Időpont: 2012. október 19. (péntek), 18 óra (további dátumok: nov. 16., dec. 14. és jan. 11.)
Helyszín: Szupernyolc Galéria (Budapest, Kőfaragó u. 8.)

A Szatyor Egyesület kávéházi beszélgetéseknek nyit teret, melyben korunk környezeti kihívásairól lehet eszmét cserélni és közös megoldási alternatívákat keresni. Ha egy inspiráló tapasztalatcserére, egy értelmes beszélgetésre vágysz, és hasonló gondolkodású emberek társaságát keresed, akkor ott a helyed. Komoly témákról könnyedén!

További információ és jelentkezés: Szatyor Egyesület, 20/322-8181, zoldszatyor@gmail.com
Forrás: <http://humusz.hu/esemenyek/parbeszed-fenntarthatosagert/10708>

Szabadságot a vetőmagoknak!

„Ameddig az igazságtalan törvényeket betartjuk, a rabszolgaság létezik.”
(Gandhi)

Az elmúlt húsz évben néhány óriásvállalat vette át a vetőmagok termesztése és forgalmazása felett az irányítást, drasztikusan csökkentve a vetőmagok fajtáinak számát és ezzel azon jogunkat, hogy szabadon eldönthessük, milyen magokat ültessünk.

A nemzetközi szinten zajló kampány célja tehát, hogy a közvélemény és a kormányzatok figyelmét a biodiverzitás fontosságára, ezen belül is a vetőmagok fajtásokszínűségének szükségességére irányítsa. A Gandhi születésének évfordulójától (október 2.) az Élelmezési Világnapig (október 16.) tartó kéthetes programsorozat alatt egy globális cselekvési terv kidolgozását reméli a Vetőmagok Szabadságáért Világszövetség (*Global Alliance for Seed Freedom*).

Ha úgy érzed, Te is szeretnél részt venni a programban, segítsd aláírásoddal a kampányt, vagy szervezz akciót és hallasd a hangod!

Forrás és további információ: <http://seedfreedom.in/seed-freedom-fortnight/>

Földi javak asztalunkon

Időpont: 2012. október 7. (vasárnap), 10 - 17 óra
Helyszín: Nemzeti Botanikus Kert, Vácrátót (Alkotmány u. 2-4.)

A termékkiállítás és vásárt idén ötödik alkalommal rendezik meg. A látogatók biotermelők, öko-gazdák és helyi termelők közvetítésével barangolhatnak a hagyományosan készült magyar ételek világában. Lekvárok, mézek, mangalicából készült termékek, sajtok, pékáruk várják a vendégeket, továbbá kézművesek mutatják be és árúsítják szebbnél szebb, különleges termékeiket, valamint egyéb programokkal is kedveskednek az érdeklődőknek.

A rendezvényen a botanikus kerti belépőjeggyel lehet részt venni.

Forrás és részletes program: <http://www.botanikuskert.hu/node/504>

2012. október 7.
(vasárnap)

Földi javak asztalunkon

Termékkiállítás és vásár
a **Vácrátóti Botanikus Kertben**

- lekvárok, mézek, tejtermékek,
- teák, mangalicából készült termékek,
- pékáruk, bio zöltségek
- kézművesek portékái

várják az érdeklődőket.

További tervezett programok:

- Karbonház látogatóközpont megnyitása
- díjtalan vezetett séta a Kertben
- Pannon Magbank hűtőház bemutatás
- állomásos vetélkedő

10 órától 17 óráig
minden érdeklődőt szeretettel várunk!

A részletes programot hamarosan
honlapunkon olvashatják:
www.botanikuskert.hu

A vártnál gyorsabban olvad a sarki jégtakaró

Az első, kifejezetten a sarkvidéki jég vastagságának meghatározása céljából épített műhold adatai szerint sokkal gyorsabb az olvadás, azaz vékonyabb mára a sarki jégtakaró, mint az korábbi számítások szerint várható lenne.

Az Európai Űrügynökség előzetes adatai alapján az elmúlt év során 900 km³ jég tűnt el. Ez 50%-kal gyorsabb olvadást jelent, mint amit korábban a sarkvidékkutatók meghatároztak, és arra enged következtetni, hogy a globális klímaváltozás, amit nagy mértékben az egyre növekvő mennyiségű üvegházhatású gázok kibocsátása eredményez, már jelentős hatással van a sarkvidéki régióra. A sarkokról pár éven belül eltűnhet a jég, amelynek eredményeként könnyen megközelíthetővé és kiaknázzhatóvá válik az ott lévő halállomány, az olaj és egyéb ásványkincsek – melyek megszerzéséért már most nagy küzdelem folyik.

Forrás és további információk: <http://www.euractiv.com>

További hír és érdekes számítás, képekkel magyarul (Elolvadt 2730 Balaton):

<http://www.origo.hu/idojaras/20120830-dramai-szamok-az-arktisiz-olvadasarol-infografika-400-balatont-toltene-az.html>

Nő a fluorozott gázok kibocsátása az Európai Unióban

Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség új jelentést adott ki, amelyben adatokat közöl a fluorozott gázok kibocsátásáról. Ezek a gázok, melyeket elsősorban hűtőkben, mélyhűtőkben, légkondicionáló és elektronikus berendezésekben használnak, nagyon potens üvegházhatású gázok, házhatásuk több ezerszerese a szén-dioxidénak. Annak ellenére, hogy viszonylag kis mennyiségű ilyen gázkibocsátás keletkezik (az összes üvegházhatású gázkibocsátás 2%-át jelentették 2010-ben), kibocsátásuk 1990 óta folyamatosan nőtt.

Forrás, további részletek és letölthető jelentés [itt](#).

Új törvény az e-hulladékok lerakóba kerülése ellen

Az Európai Unióban keletkező elektromos és elektronikai hulladék legalább 85%-át kötelező lesz újrahasznosítani 2020-ra, mondja ki az augusztus 13-án életbe lépett új szabályozás.

Lényegében a tíz éve megalkotott Elektromos és Elektronikus Berendezések Hulladékairól Szóló irányelv (*Directive on Waste from Electrical and Electronic Equipment*, azaz *WEEE Directive*) megújításáról van szó. Európában magasak az újrahasznosítás költségei, így a számítógépek és az egyéb elektromos és elektronikai hulladék nagy része lerakókban vagy távoli országok szeméttelpein végzi. Erre a problémára keresi a választ az újrahasznosítás hatékonyságának javítását célzó új szabályozás.

Janez Potočnik, a Környezetvédelmi Bizottság tagja szerint az új intézkedés elősegíti a különböző berendezésekben (TV, számítógép, mobiltelefon és egyéb háztartási gépek) használt értékes alapanyagok – ld. ritka földfémek, arany, ezüst és réz - visszanyerését. "A gazdasági válság és a nyersanyagok drágulása elengedhetetlenné teszi az erőforrások hatékonyabb felhasználását, ami jó a környezetnek és innovatív gazdasági lehetőségeket is rejt." – nyilatkozta Potočnik.

Forrás és további információ: <http://www.euractiv.com/sustainability/new-law-seeks-limit-dumping-wast-news-514282>

Veteményezhet a háza elé a GYES-en lévő apuka

Az USA-ból egyre furcsább hírek érkeznek az önellátásra törekvő magánszemélyek és a hatóságok közti nézeteltérésekről (ld. az [esővízgyűjtésért börtönbüntetésre ítélt férfi](#) esetét vagy az új [élelmiszerbiztonsági törvényt](#), amelynek értelmében az [élelmiszertermelés többé nem emberi jog, hanem kiváltság](#)).

A Missouriban élő, és családjának egészséges élelmiszert termeszteni kívánó Karl Tricamo története is ide tartozik. A fiatalember gyerekkora óta kertészkedik és idén úgy döntött, hogy mivel otthon van a gyermekeivel és van ideje, inkább nem vásárol génmodosított és vegykezelt terményeket, hanem saját kertét hoz létre a háza előtt. 55 őshonos fajtát vetett és ültetett, a paradicsomtól a padlizsánig.

Mielőtt kertet varázsolt az utcafronti gyeptől, utánajárt a ház előtti kertre vonatkozó városi rendeleteknek, hogy biztosan ne sértsen meg semmilyen szabályt. Ferguson város hivatalnokainak azonban nem tetszett Karl „fenntartható farmja”, így a főbérőjét beidéztek szabálysértésért, mondván megsértette az épületek külső megjelenésére vonatkozó előírásokat.

Karl a [Vegetable Yarden](#) nevű blogon dokumentálta a „kalandot”, ismertetve a kertje mellett szóló rendeleteket és a hatóság „kertmegfigyelő” tevékenységét is. A hónapokig tartó viszály júliusban ért véget, amikor is az illetékes bizottság végre törölte az idézést. Az egyetlen ellenszavazatot a bizottság vezetője adta, aki szerint „a kert bántja az emberek szemét és amúgy is ellentmond a józan észnek, ha valaki az utcafronton és nem a ház mögött kertészkedik.”

A ketről készült képet elnézve az egyszeri halandó nem igen érti, mi bántaná az utcán sétálók szemét. Ahogy az sem teljesen világos, miért kellene egy kertet a ház mögött rejtegetni, mint valami szégyellnivaló dolgot. A Tricamohoz hasonló embereket példaképként kellene kezelnie a közösségnek.

Forrás és további információ: <http://www.treehugger.com/lawn-garden/stay-home-dad-wins-right-front-yard-vegetable-garden.html>

Komposztáljunk minden nap!

Az E-misszió Egyesület kiadványa (füzet, leporelló és plakát egyben) mindazoknak készült, akik szívükön viselik lakóhelyük, településük tisztaságát, és emellett tenni is szeretnék valamit környezetük megóvása érdekében.

A kiadvány a hulladékcsökkentés egyik leghasznosabb és legegyszerűbb módjával, a KOMPOSZTÁLÁS csínjával-bínjával ismerteti meg az olvasót. Részletezik előnyeit és a komposzt elkészítésének lépéseit, felhasználási lehetőségeit. Aki mélyebben szeretne foglalkozni a témával, azok számára tudományos részek is színesítik a kiadványt, mint pl. a komposztálás kémiaja, fizikája, élőlényei. Hasznos linkek és a hulladék elhelyezésével kapcsolatos információk is rendelkezésre állnak.

A kiadványok korlátozott számban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja területén ingyenesen beszerezhetőek. Mások ingyen letölthetők elektronikusan.

Forrás: <http://www.e-misszio.hu/index.php/kiadvanyok/35-kiadvanyok/693-kiadvany-ajanlo>

Kiadvány letölthető:

http://www.e-misszio.hu/images/stories/ENPI_komposzt/enpi_komposztfzet.pdf

Helyi közösségek a mezőgazdasági sokféleségért

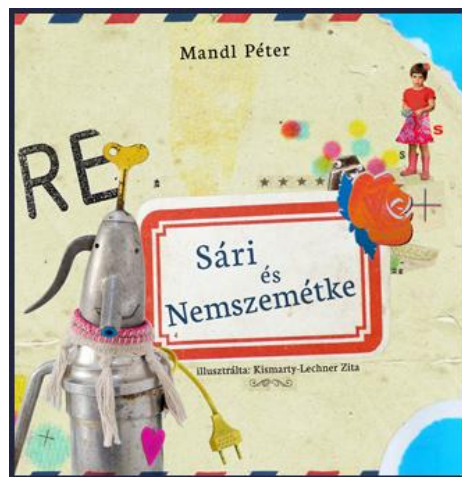
Elkészült a Védegylet tájfajtás kiadványa, amely bemutatja, hogy nem csak a génbankok foglalkoznak a mezőgazdasági sokféleség megőrzésével. Kint a földeken, "élőben" egyre több gazdálkodó és helyi közösség dolgozik azon, hogy a tájfajták megmaradjanak és elérhetőek legyenek a mindennapjainkban.

Forrás: <http://www.vedegylet.hu>

Kiadvány letölthető innen: http://www.earthpolicy.org/images/uploads/translations/PB4_Hungarian.pdf

Sári és Nemszemétke: mesekönyv és munkafüzet

Sári és Nemszemétke mesekönyv a környezetvédelem egyik leghétköznapiabb problémájáról, a hulladékfeldolgozásról szóló mesekönyv.

A könyv különlegessége, hogy a mesére épülő ismeretterjesztő kézikönyv. A könyv követi a modern mesék stílusát, ahol jellemzően a gyerekek oldják meg a felnőttek által elrontott élethelyzeteket, ti. elsősorban a gyerekek találmányosságával és gyerekekre való odafigyeléssel megoldható a hulladékkezelés problémája.

A történet végén olvasható konkrét tevékenységi terv ("megtanítani, Robit, Aput és Anyut, hogy ne dobjanak ki mindent") felhívó jellege a könyvhöz kapcsolódó munkafüzettel kiegészülve a környezetvédelmi oktatás hatékony eszközzé avatja a Sári és Nemszemétkét.

A munkafüzet nyolc tárgy kivitelezését mutatja be lépésről lépésre, emellett számtalan ötletet ad a továbbalkotáshoz. A munkafüzet lényeiének és tárgyainak megalkotásával a gyerekek nemcsak szemlélői, de részesei is lehetnek Sári és Nemszemétke történetének, így a mesének soha nem lesz vége.

Írta: Mandl Péter, Illusztrálta: Kismarty-Lechner Zita, Ár: 2900 Ft

Forrás: http://www.cerkabella.hu/kiadvanyaink/sari_es_nemszemetke.html

Fenntartható energia - mellébeszélés nélkül

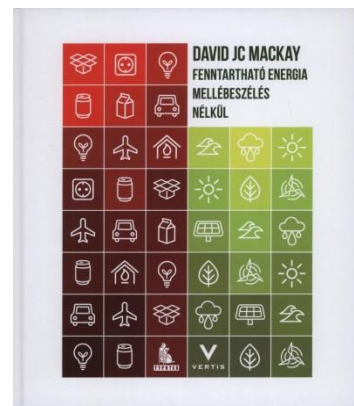
Ez a könyv nem riogat világvégével és nem lobbizik egyik energiaágazatnak sem. Lépésenként méri össze a fogyasztói társadalom emberének napi energiaszükségeit és a különböző energiatermelési formák napi termelésének lehetőségeit, korlátait.

Nemcsak okos, de szellemes is, gyakorlatias is. Hála tiszta gondolatmenetének, könnyedén leszámol az olyan téveszmékkel, hogy például „ha kihúzod a telefontöltőt, máris tettél a környezetért” – ez ugyanis túl kevés, még ha mindenki követi is a tanácsot. A mennyiségek arányait remek grafikokkal szemlélteti. Mértéket és módszert ad.

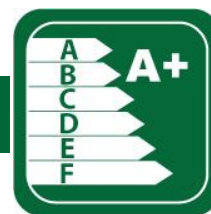
Szerző: David Mackay, Kiadó: Typotex Kiadó, Ár: 6900 Ft

Forrás: <http://tudatosvasarolo.hu/konyv/fenntarthato-energia-mellebeszeles-nelkul>

Megvásárolható: http://www.typotex.hu/konyv/david_mackay_fenntarthato_energia

Miért fontos a berendezések javíthatósága

Ha nem tudod kinyitni, nem is a tulajdonod!

A világot lassan elborítják az elektronikai hulladékok, ami egyrészt felmérhetetlen szennyezést és erőforrás pazarlást jelent, másrészt komolyan elgondolkodtatja az embert, mennyire birtokolja valójában a pár évente lecserélt gépeket... Talán fel sem fogjuk, mekkora hatalmat adunk a vállalatok kezébe azzal, hogy beletörődünk: az általunk vásárolt berendezéseket nem bűtykölhetjük, szervizeltethetjük, nem alakíthatjuk kedvünkre. Nélkülünk döntenek a javíthatóságról, a garanciáról és arról is, hogy milyen gyakran cseréljük az elektronikai holmikat – megmondják mit és mikor akarjunk vásárolni. Hogyan tudnánk felelősséget vállalni egy berendezésért, amit kinyitni se tudunk és a tervezett elavulás miatt jóval hamarabb dobunk ki, mint amennyi az elvárható élettartama kellene, hogy legyen?

A legtöbbünknek persze eszébe se jutna hozzányúlni a ránézésre is rendkívül bonyolult és titokzatosan működő berendezésekhez. De vajon van róla fogalmunk, hogy mekkora környezeti hatása van a gyártásnak és a gépek hulladékká válásának? Hogy mit jelent az emberiség jövőjére nézve az új modellek szüntelen áradata?

A berendezések javíthatósága nem csak a berendezés tulajdonosának, hanem a kisvállalkozásoknak és a helyi gazdaságnak is fontos, hiszen megélhetést jelent! Minél könnyebb valamit javítani, annál valószínűbb, hogy javításra is kerül, azaz megéri vele bajlódni. A megjavított gép még sokáig működhet, nem kell eldobni és helyette újat venni, ami jó a környezetnek és jó mindannyiunknak.

Javíttassunk, mert ez a „helyes”! Csak a szerelhető dolgok fenntarthatóak, és az egyetlen helyes, ésszerű, környezetbarát és társadalmilag felelős út, ha javítható termékek kerülnek ki a gyártószalagról! Vásárláskor keressünk olyan termékeket, amelyek szervizelhetőek és megfelelő garanciával rendelkeznek!

Forrás és további információ: <http://www.treehugger.com/gadgets/why-gadget-repairability-so-damn-important.html>

A gyártók a javíthatóságot - és nem a termék helyettesíthetőségét - kéne szem előtt tartásák!

Modlet az energiapazarlás ellen

A bedugva hagyott, de éppen nem használt elektromos berendezések fogyasztása meglepően magas, az otthoni áramfogyasztás 40%-át is elérheti - érdemes tehát odafigyelni ezekre a gépekre! Ebben lehet segítségünkre a Modlet.

1. A Modlet, azaz modern csatlakozó aljzat (*modern electric outlet*) ellenőrzi a berendezések fogyasztását és **automatikusan lekapcsolja az áramról a használaton kívüli gépeket**, így rengeteg áramot spórol.
2. Hogyan működik? A gépeinket egyszerűen be kell dugni a Modletbe, azt pedig a konnectorba. Ha van internetelérésünk, a Modlet-hez járó szoftver és egy USB vevő segítségével nyomon követhetjük a fogyasztásunkat.

Ára: az otthoni használatra szánt Modlet csomag 50\$-ba kerül (szállítás nélkül)

A csomag tartalma: 1 Modlet, 1 USB, és egy web-alapú szoftver, ami az interneten érhető el

Megrendelhető: http://thomodlet.com/buy_home.html

Forrás és további információ: <http://www.thinkeco.com/Product/Index>

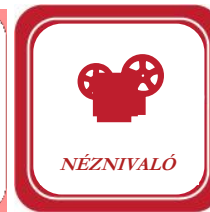
Kipróbáltuk és jól működik: komposztáló kas

Hírlevelünk 35. számában, a Klímaparát termékek, szolgáltatások rovatban mutattuk be a komposztáló kast – most pedig örömmel számolunk be arról, hogy idén tavasszal egy gödöllői kertben megépítettük”. A kas kialakításához a kertben található fűzfa egyébként is levágásra kerülő ágait fontuk a már egyébként is meglévő bambusz növény támasztékok közé. Azért használtuk ezeket a támasztékokat, mert kórtól paradicsomot ültettünk később a kas köré. Az elgondolás az volt, hogy a bambusz a kas tartóelemeként a paradicsomok karózására is egyben használható lesz, a kasban elhelyezett komposztálódó anyagok pedig táplálják majd a paradicsomokat. Az eredmény idén minden várakozást felülmúlt: a kas köré ültetett paradicsomok nagyobbak és egészségesebbek a kert más részeire ültetett társaiknál, a bambusz-támaszt pedig ki kellett egészíteni karókkal. A paradicsom még mindig terem, tavasszal pedig a vetésforgó alapján majd új növény kerül a kas mellé, és tovább folytatódik a kísérlet...

Ha Ön is kipróbált már rovatunkban bemutatott termékeket, szolgáltatásokat, szívesen hírt adnánk a kísérlet pozitív – és nem annyira pozitív – eredményeiről. Kérjük, osszák meg Szerkesztőségünkkel tapasztalataikat!

FREEGAN.INFO - Fenntartható életmód a kapitalizmuson túl

<http://freegan.info/>

Angolul *freeganism* a neve annak a mind több hívet toborzó alternatív életformának, amely háttal fordít a pénznek és a fogyasztás kultuszának.

A freegan emberek életmódjának lényege, hogy a lehető legminimálisabban vesznek részt a jelenleg uralkodó gazdasági rendszerben és törekednek az erőforrásfogyasztás minimalizálására. Hisznek a közösségben, a nagylelkűségben, a társadalmi érzékenységben, a szabadságban, együttműködésben és a javak megosztásában, és nem hisznek a jelenkor anyagi, erkölcsi apátiában szenvedő, versenyre, konformitásra és kapzsiságra épülő társadalmában.

„Évekig próbáltuk bojkotálni olyan etikátlan nagyvállalatok termékeit, akik emberi jogokat sértettek, pusztították a környezetet vagy állatokat kínoztak – sokan mégis úgy találtuk, hogy bármilyen tudatosan vásárolunk, a fogyasztásunk még mindig fenntarthatatlan. Rájöttünk, hogy nem csak az a néhány vállalat jelenti a problémát – az egész rendszer rossz.

A freegan életmód bojkotálja a fennálló gazdasági rendszert, amelyben a profit győzött az etikai megfontolásokkal szemben és amely elképesztően komplex gyártási rendszerével olyan termékeket állít elő a fogyasztók milliárdjainak, amelyek negatív hatásai felmérhetetlenek a legtöbb vásárló számára. Mi ahelyett, hogy a rossz cégek termékei helyett a kevésbé rosszakét vásárolnánk, inkább – amennyire ez megoldható - nem veszünk semmit.”

Freegan életvitel jellemzői

- hulladék minimalizálása
- hulladék visszanyerése
- öko közlekedés
- ingyen lakhatás (lakásfoglalás vagy másoknál lakás pl. segítségért cserébe)
- zöld életmód
- kevesebb munka

További érdekes linkek

Terjed az ingyenezési mozgalom Argentínában - Hogyan élnek, milyen elveket vallanak az argentin freeganok:

50 tipp a freegan életmódhoz – Élelmezés, egyéb beszerzések, közlekedés, lakhatás, általános megfontolnivalók

Food Not Bombs - „Az élelem jog és nem kiváltság!” hirdeti immár 30 éve a nemzetközi mozgalom. A Food Not Bombs aktivistái ingyen osztanak vegán vagy vegetáriánus ételeket a világ több, mint 1000 városában, ezzel is tiltakozva a háborúk, a szegénység és a környezet pusztítása ellen. A mozgalom itt is létezik.

I Love Trash - Szeretem a szemetet

Az *I Love Trash* egy 75 perces dokumentumfilm a freegan életmódot folytatók egyik jellemző tevékenységéről, a „*dumpster diving*”-ről, azaz lényegében a kukázásról. Két barát elhatározza, hogy kísérletképpen 3 hónapig megpróbálnak vásárlás nélkül élni és mindent, ami az életükhöz szükséges, a szemetesekből igyekeznek előteremteni. Bérelnek egy bútorozatlan lakást, ahova a rajtuk lévő ruhán és egy zseblámpán kívül semmit nem visznek.

Az eredmény? A lakást gazdagon berendezik, bőségesen étkeznek, izléseken öltöznek, és gyönyörű műtárgyakat alkotnak - mindezt hulladékból.

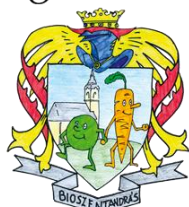
A film angolul megtekinthető itt: http://www.snaqfilms.com/films/title/i_love_trash

Kép forrása:
<http://vinteeage.com>

Borsodi biofalu

BioSzentandrás

Biokert-gazdálkodási programot hirdetett a 464 lelkes Hernádszentandrás község Önkormányzata 2010-ben.

Az elsődleges cél az volt, hogy olyan programot indítsanak, amellyel küzdhetnek a munkanélküliség ellen, és amely lehetővé teszi a már meglévő csekély jövedelmek kiegészítését és az önellátást is. Pályáztak, nyertek és a kapott 28 millió forintból biokertet alapítottak.

A programban résztvevők megtanulták a kertgazdálkodás és az egészséges étkezés alapjait és második éve közösen termelnek bio zöldséget és gyümölcsöt a falu biogazdaságában.

A gazdaságban 24 fős csapat (17-től 75 éves korig) kertészkedik, 12 ezer négyzetméteren termelnek, nem csak eladásra, hanem saját fogyasztásra is. A terményeket fel is dolgozzák (savanyúság és lekvár is készül).

A faluban kezdetben lenézték a gazdaságban dolgozókat, de ma szinte már minden falusnak van saját konyhakertje. Sőt, amióta létezik a gazdaság, nincs rendezetlen porta!

A kezdeményezés honlapja: <http://www.bioszentandras.hu/>

Videó a faluról: <http://tv2.hu/aktiv/video/biofalu-borsodban-nemcsak-jobban-elnek-boldogabbak-is>

Hosszú film: <http://tv2.hu/aktivextra/video/bioszentandras-a-borsodi-mintafalucska>

Hasznos információk, kapcsolat

Szerkeszti: Vadovics Edina
Közreműködött: Antal Orsolya, Boza-Kiss Benigna, Gáll Veronika,
és Vadovics Kristóf

Design: Iconica Bt.

Szerkesztőség: GreenDependent Egyesület
2100 Gödöllő, Éva u. 4.
Tel.: 06-28-412-855

E-mail: info@greendependent.org

Honlap: www.greendependent.org

A Kislábnym Hírlevél korábbi számai a www.kislabnyom.hu oldalon
megtalálhatók és onnan letölthetők.

A hírlevelet az info@kislabnyom.hu címen lehet lemondani.